

Poziția ANOSR cu privire la Gestionarea Serviciilor Studentești de către Ministerul Educației Naționale

Context

La nivel legislativ, în România, studenții au dobândit cu mari eforturi o serie de drepturi, atât prin Legea Educației Naționale nr 1/2011¹ cât și prin Codul Drepturilor și Obligațiilor Studentului² aprobat prin Ordinul MECS nr 3.666/2012. O bună parte vizează nevoi sociale ale studenților: articolul 205 alin 1, 2, 3, 12, 13, 14 din Legea nr 1/2011 a Educației Naționale, iar conform Codului Drepturilor și Obligațiilor Studenților articolele art 7, art 8, art 10, art 11 punctele h), m), t), art 12, art 13, art 15 și art 16. Cu toate acestea, nu există politici susținute la nivel național, pentru ca aceste prevederi legislative să fie implementate real în sistemul educațional din România.

Dimensiunea socială a fost asumată ca prioritate în cadrul Procesului Bologna încă din 2001, prin comunicatul Ministerial de la Praga, la sugestia reprezentanților studenților³. În 2007, Miniștrii declarau⁴: „Împărtășim aspirația societală ca populația de studenți ce intră, participă și finalizează învățământul superior la toate nivelurile să reflecte diversitatea populațiilor noastre”. Astfel, dimensiunea socială este recunoscută a fi „dimensiunea care promovează egalitatea de șanse în învățământul superior în termeni de acces, participare și finalizare a studiilor, condiții de trai și de studiu, consiliere, suport financiar precum și reprezentarea studenților”⁵.

Pe plan internațional, fiecare țară semnatară a declarațiilor ministeriale și-a asumat cu ocazia Întâlnirii de la Leuven⁶ în 2009 setarea dimensiunii sociale a educației ca prioritate la nivel național prin implementarea unor politici de echitate și acces, prin care grupurile subreprezentate sau care provin din medii socio-economice dezavantajate să fie încurajate și susținute să acceseze educația superioară.

O provocare aparte derivă de asumările ambițioase asociate Strategiei Europa2020, prin care Uniunea Europeană își propune să atingă un prag de 40% al absolvenților de învățământ superior dintre tinerii cu vârste între 30 și 34 de ani până în 2020, idee întărită și de declarația de la București, în 2012, prin care Miniștrii și-au asumat să ia la nivel național „măsuri care să garanteze creșterea generală a participării la un învățământ superior de calitate”.⁷ Miniștrii și-au asumat la București și că vor „reduce inegalitățile și oferi servicii suport adecvate, consiliere și orientare, trasee de învățare flexibile și căi alternative de acces, inclusiv recunoașterea învățării anterioare”. Totodată, aceștia au declarat că încurajează „învățarea colegială pe tema dimensiunii sociale” între state. Mai mult, și-au asumat dezvoltarea unui sistem voluntar de învățare și evaluare colegială până în 2013 în țările care doresc acest lucru și implementarea unui proiect pilot de promovare a învățării colegiale pe tema dimensiunii sociale a învățământului superior.

Federațiile studentești din cadrul Inițiativei Sud-Est Europene s-au reunit la București în perioada 21-24 februarie 2013, la invitația Alianței Naționale a Organizațiilor Studentești din România (ANOSR), pentru a dezbate probleme comune ale studenților din regiune. Reprezentanții studenților s-au concentrat în special asupra serviciilor sociale pentru studenți și au atras atenția că acestea „(...) sunt subdezvoltate și ineficiente în a-și atinge scopul pentru care au fost create. Eforturile făcute pentru a corecta participarea scăzută a grupurilor dezavantajate în învățământul superior sunt insuficiente.”⁸

Probleme identificate

În cadrul Conferinței Ministeriale de la Leuven din 2009 miniștrii și-au asumat setarea ca prioritate pentru statele semnatare elaborarea unor politici vizând dimensiunea socială a educației prin prisma echității și a accesului.

Cu toate acestea, concluziile studenților din Sud-Estul Europei din 2013 arată măsura scăzută în care guvernele acestora au integrat astfel de politici în practicile naționale. Mai mult decât atât, în urma analizării, ca studiu de caz, serviciile suport oferite studenților în cadrul sistemului educațional din România, am constatat că în momentul actual nu există o strategie coerentă pentru ca tinerii din familii cu venituri reduse, cu dizabilități, aparținând unor minorități etnice sau proveniți din mediul rural să aibă șanse comparabile în a urma și termina o facultate cu ceilalți tineri.

Aceste concluzii sunt susținute de rezultatele studiilor ANOSR privind echitatea în sistemul educațional superior cum ar fi „Studiul ANOSR privind nevoile sociale ale studenților din România” și relevă măsurile insuficiente și ineficiente abordate în această direcție. Printre problemele identificate se numără :

- lipsa analizelor și a politicilor naționale și instituționale cu privire la echitate și acces ;
- nivelul scăzut al populației din mediul rural cu studii superioare;
- sistemul de burse sociale nu generează nicio îmbunătățire la nivel național din perspectiva accesului și a echității;
- inutilitatea O.U.G. nr. 73/2004 cu privire la subvențiile individuale de cazare;
- nefuncționarea centrelor de consiliere academică și orientare în carieră;
- limitarea libertății studenților de a beneficia de oportunitatea transferurilor și mai ales a mobilităților interne;
- faptul că subvenția de la bugetul statului pentru cămine vine împreună cu cea pentru cantine generează atât abuzuri cât și diferențe majore de taxe și tarife practicate de aceste unități datorită faptului că, în cazul unor universități, subvenția se distribuie atât pentru cămine cât și pentru cantine, însă în cazul altor universități subvenția acoperă doar cheltuielile pentru cămine (deoarece universitatea nu are cantină) – se face astfel simțită nevoia defalcării sumelor alocate de la bugetul de stat pentru fiecare dintre cele două direcții și însoțirea lor cu o serie de recomandări privind utilizarea lor.

Mai mult, în prezent, responsabilitatea pentru aceste servicii este distribuită între prea multe persoane, departamente sau structuri astfel încât rezultatele și o funcționare eficientă și coerentă întârzie să apară. În același timp, definirea categoriilor sociale subreprezentate în învățământ este făcută *pixier*^o, prin articolul 205 din Legea Educației Naționale nr. 1/2011. Lipsa datelor și studiilor în această privință face dificilă măsurarea eficienței instrumentelor de sprijin pentru aceste categorii.

Putem concluziona că obiectivele asumate de România ca membru în Procesul Bologna, vis-a-vis de dimensiunea socială a educației, nu s-au îndeplinit și necesită o suplimentare majoră a eforturilor făcute pentru a acoperi măcar nevoile minimale.

Obiective

Pentru o funcționare eficientă și coerentă a serviciilor de suport pentru studenți și implicit pentru a asigura un învățământ superior echitabil considerăm că este nevoie de asumarea de către Ministerul Educației Naționale a unei strategii în direcția atingerii următoarelor obiective:

**European Students'
Union**

1. Monitorizarea implementării și asigurarea respectării prevederilor legislației în vigoare. Asigurarea transparenței în funcționarea și finanțarea serviciilor suport pentru studenți.
2. Analizarea eficacității serviciilor suport adresate studenților și a resurselor necesare pentru a asigura o bună funcționare a acestora
3. Definirea grupurilor sub-reprezentate la nivelul populației studentești
4. Identificarea condițiilor minime, în termeni de susținere financiară, condiții de trai și studiu și servicii suport necesare pentru accesul, progresul și finalizarea studiilor superioare de către studenții din grupuri subreprezentate
5. Creșterea finanțării publice a universităților și garantarea alocării unor fonduri suficiente pentru serviciile de suport studentești, astfel încât acestea să își atingă scopul
6. Adaptarea actelor normative și a politicilor educaționale la concluziile analizelor efectuate, în vederea asigurării eficacității instrumentelor de creștere a echității sistemului educațional

Propuneri pentru ameliorarea situației serviciilor suport pentru studenți

Pentru ca România să își atingă obiectivele legate de dimensiunea socială a educației asumate la nivel național și internațional, ANOSR propune Ministerului Educației Naționale următoarele măsuri:

- **Înființarea unei Direcții pentru Servicii Studentești** în cadrul Ministerului Educației Naționale, care să gestioneze procesele legate de aceste servicii
- **Realizarea de studii** care să creeze o imagine completă asupra funcționării serviciilor suport pentru studenți și a necesarului de finanțare pentru ca acestea să își atingă obiectivele. Recomandăm inclusiv **implicarea în procesul internațional de învățare colegială pe tema dimensiunii sociale** inițiat în urma Conferinței Ministeriale de la București din 2012.
- **Suplimentarea alocărilor bugetare** și elaborarea unei **strategii coerente** pentru soluționarea problemelor semnalate în urma studiilor efectuate

Concluzie

ANOSR consideră că este nevoie de o mai mare responsabilitate în abordarea dimensiunii sociale a educației și de o eficientizare și fluidizare a proceselor aferente. Îmbunătățirea stării actuale nu poate fi imaginată în absența unei strategii coerente pe termen lung prin care România să își planifice și să facă demersurile necesare pentru a își atinge obiectivele declarate și asumate declarativ pe plan național și internațional.

¹ Legea Educației Naționale nr.1 / 2011, <http://administrare.site.edu.ro/index.php?module=uploads&func=download&fileId=12614>, accesată în data 15 Februarie 2013

² Codul Drepturilor și Obligațiilor Studentului: <http://idrept.ro/EmbedView.aspx?EmbedId=73f1f9f2-ad23-4e44-9f46-4fb353118ab2>, accesat în data de 15 Februarie 2013

³ Comunicatul Ministerial de la Praga (2001), **Towards the european higher education area**, http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/PRAGUE_COMMUNIQUE.pdf, accesat în data de 15 Februarie 2013

⁴ Comunicatul Ministerial de la Londra (2007), **Towards the European Higher Education Area: responding to challenges in a globalised world**

http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/London_Communique18May2007.pdf, accesat în data de 15 Februarie 2013

⁵ **The official Bologna Process website July 2007 - June 2010,**

<http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/actionlines/socialdimension.htm>, accesat la data de 15 Februarie 2013

⁶ Comunicatul de la Leuven și Louvain-la-Neuve (2009), **The Bologna Process 2020 - The European Higher Education Area in the new decade,**

http://www.ehea.info/Uploads/Declarations/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communicu%C3%A9_April_2009.pdf, accesat în data de 15 Februarie 2013

⁷ Comunicatul de la București (2012), **Making the Most of Our Potential: Consolidating the European Higher Education Area,**

[http://www.ehea.info/Uploads/\(1\)/Bucharest%20Communique%202012\(2\).pdf](http://www.ehea.info/Uploads/(1)/Bucharest%20Communique%202012(2).pdf), accesat în data de 1 Martie 2013

⁸ SouthEast Initiative (2013), **Declarație comună asupra sistemelor de servicii sociale pentru studenți din Sud-Estul Europei**, p1, <http://www.anosr.ro/wp-content/uploads/2013/02/Declaratie-Federatii-SE-Europei.pdf>, accesat în data de 1 Martie 2013

⁹ Termen folosit de ANOSR pentru a descrie politici făcute superficial, fără o fundamentare consistentă și credibilă.

**European Students'
Union**